

Bibliografické citace

Obsah, forma a struktura

ČSN ISO 690

Tato norma specifikuje prvky, které je třeba uvádět v bibliografických citacích. Stanoví a předepisuje pořadí prvků citace a ustavuje pravidla transkripce a formální úpravy informací získaných z pramenné publikace.

Norma je určena autorům a redaktorům pro využívání při zpracování citací pro bibliografie a pro formulaci odkazů v textu odpovídajícím záznamům v bibliografii. Není určena pro úplný bibliografický popis užívaný knihovníky.

Tato norma se týká citací publikovaných dokumentů jak v tištěné, tak i netištěné formě. Nelze ji však použít pro citace rukopisů nebo jiných nepublikovaných materiálů.

Struktura bibliografických citací

Údaje jsou seřazeny tak, jak se po sobě uvádí v citaci. Je-li povinný údaj dostupný (tj. zjistitelný), musí být uveden. Podtržené údaje v příkladech jsou povinné, stejně jako psaní názvu *kurzívou*. Ostatní uvedené údaje jsou volitelné.

Struktura citace:

Autor. **Název díla : podnázev díla**. Sestavovatel, editor, redaktor, ilustrátor, překladatel.
Označení vydání. Místo vydání : Jméno nakladatele, **Rok vydání**. Rozsah díla. **ISBN, ISSN**.

Pouze pro přehlednost uvedeno po sebou:

- autor
- název díla : podnázev díla
- sestavovatel, editor, redaktor, ilustrátor, překladatel
- označení vydání
- místo vydání
- jméno nakladatele
- rok vydání
- rozsah díla
- ISBN, ISSN (není povinné u částí, příspěvků apod. v monografických publikacích, u článků atd. v seriálových publikacích)

Příklady citace jednosvazkového díla

a) základní citace jednosvazkového díla

DÄNIKEN, E. von. *Prorok minulosti*. Přel. R. Řežábek. 1. vyd. Praha : Naše vojsko, 1994. 220 s. ISBN 80-206-0434-0.

b) česká učebnice s vícenásobným autorstvím

KOLLMANNOVÁ, L.; BUBENIKOVÁ, L.; KOPECKÁ, A. *Angličtina pro samouky*. 5. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1997. 525 s. ISBN 80-04-25663-5.

c) standardní tištěná zahraniční monografie

CHANDLER, G. *International and national library and information services : a review of some recent developments 1970-80*. Oxford : Pergamon Press, 1982. xii, 275 s. ISBN 0-08-025793-3.

Bibliografické citace článků v seriálových publikacích (časopisech apod.)

Struktura citace

Doporučuje se používat následnou strukturu:

- autor
- název článku
- sestavovatel, editor, redaktor, ilustrátor, překladatel
- název časopisu
- rok
- ročník (svazek)
- číslo
- lokace části (příslušné stránkování)

Pozor!

U citací článků v seriálových publikacích píšeme *kurzívou* zdroj dokumentu, tj. název časopisu (ne název článku!).

ISBN, ISSN - není povinné u článků apod. v seriálových publikacích.

:

Příklady

a) základní citace článků v seriálových publikacích vydaných v češtině

DIVILA, E. Vlastnická participace zaměstnanců. *Politická ekonomie*, 1993, roč. 41, č. 2, s. 211-222.

WINTER, Jaroslav. Z trosek likvidace signál celé Evropy. *Českomoravský profit*, 1995, roč. 6, č. 28, s. 10-11.

b) základní citace článku v seriálových publikacích vydaných v zahraničí

DINE, Janet. The proper treatment of employees : the European and human rights challenge. *Company Lawyer*, 2000, vol. 21, no. 2, s. 45-46.

Příklady bibliografických citací seriálových publikací (periodik)

a) základní citace seriálové publikace vydané v češtině

Logos. Universalia. Č. 2. Praha : Trigon. 1995. ISSN 0862-7606.

b) základní citace periodika tzv. aktivního, stále vycházejícího

Zpravodaj Ministerstva životního prostředí. Ministerstvo životního prostředí České republiky. 1991- . Praha : PRESS-KO a Retrans. ISSN 0862-9005.

Příklady bibliografické citace příspěvku do monografické publikace (citace stati ve sborníku)

FOUČKOVÁ, M. Reinkarnace a hlubinná terapie. In WHITTON, J. L. a FISHER, J. *Život mezi životy*. Brno : Bollingenská věž, 1992, s. 9-14.

Závazné informace pro zpracování diplomových a bakalářských prací. In *Studijní katalog na akademický rok 2003 – 2004*. I. díl. Brno : Masarykova univerzita v Brně. Ekonomicko-správní fakulta, květen 2003, s. 217-228.

Obecné zásady a praktické rady pro zpracování bibliografických citací

Primárním pramenem popisu je **titulní list**, protože obálka je většinou graficky upravena a může dojít k chybnému zapsání údajů.

Citace musí být přehledná a jednotná, úplná – je lepší uvést více údajů pro jednodušší identifikaci díla (zvl. u seriálových publikací a elektronických zdrojů).

Zachováváme pravopisné normy pro daný jazyk a jazyk knihy.

Kromě údajů o autorech a názvu **nepřekládáme** údaje o vydání a nakladatelské údaje.

Výjimka: v údajích o fyzickém popisu používáme češtinu!

Tzn. u anglické knihy nepíšeme 320 p., ale 320 s.

Interpunkce

Norma ISO 690 k interpunkci uvádí: „Pro všechny citace uváděné v jedné publikaci se užívá jednotný systém interpunkce. Každý údaj citace musí být zřetelně oddělen od následujících prvků, tj. prostřednictvím oddělovací interpunkce (tečka, čárka atd.).“

Autora (tj ten, kdo je za dílo intelektuálně zodpovědný) uvádíme velkými písmeny, bez titulů a vědeckých hodností.

Je-li v dokumentu uvedeno **více autorů**, uvádíme v takovém případě všechny autory do počtu tří. Nad počet tří autorů uvedeme pouze prvního nebo typograficky zvýrazněného autora, další vynecháme a dopíšeme zkratku „et al.“ ČSN ISO 690 uvádí možnost ekvivalentní české zkratky „aj.“ Pro přehlednost se k oddělení jednotlivých autorů používá středník.

Příklad :

BARTOŠ, V.; ALBRECHT, J; MUSILOVÁ, O.
GRYGAROVÁ, M., aj.

Název

Název zapisujeme v takové podobě, v jaké je na titulní stránce.

Knihy může mít název a podnázev, který lze uvádět, pokud se pokládá za užitečný z hlediska upřesnění nebo identifikace. V takovém případě se řídíme pořadím názvů na titulní stránce, které oddělíme „:“ (dvojtečkou).

Příklad

Sociologie vědění : základní koncepce a paradigmaty.

Zobrazení na titulní straně:

Sociologie vědění

Základní koncepce a paradigmaty

Vydání

Jde-li o jiné než první vydání, číslo nebo jiné označení pořadí vydání se zapisuje výrazy použitými v prameni. Výrazy označující číselné pořadí se zapisují arabskými číslicemi.

Označení prvního vydání lze zapsat, pokud je uvedeno v prameni.

Příklad

3. vyd.

Nové rozšíř. vyd.

3rd ed.

New enl. ed.

Místo vydání

Uvádíme v podobě, v jaké se objevují v dokumentu, tj. London, Paris. Nepočesťujeme Londýn, Paříž!

Nakladatel

Jméno nakladatele zapisujeme v co nejsrozumitelnější podobě. Vynecháváme z názvu zkratky obchodních organizací typu s.r.o., Inc. nebo Ltd.

Datum vydání

Jde o povinný údaj, zapisujeme tedy vždy.

Rozsah

Zapisujeme fyzický rozsah dokumentu (díly, stránky). Stránkování neuvádíme v jazyce dokumentu, ale v češtině, tj. u anglického 256 s.

Standardní číslo

Čísla ISBN a ISSN jednoznačně identifikují dokument a zapisujeme je na konec záznamu. Jejich uvádění není povinné u částí, příspěvků apod. v monografických publikacích, u článků atd. v seriálových publikacích.

Obecné zásady pro bibliografické citace elektronických dokumentů

Pro citování elektronických zdrojů platí určité zásady shodné s citováním tradičních dokumentů. Smyslem citování je poskytnout dostatek údajů k tomu, aby byl kdokoli schopen vyhledat a získat původní dokument.

Struktura bibliografických citací je analogická k údajům v bibliografických citacích tradičních dokumentů, zde jsou navíc uváděny údaje charakterizující elektronické dokumenty (druh nosiče, datum citování, adresa síťového zdroje).

Příklad

Statistická ročenka České republiky 2000. [CD-ROM]. 1. vyd. Praha : Český statistický úřad, 2000. 1 CD-ROM.

Nejčastěji se zřejmě setkáváme s nutností citovat webové dokumenty.

Struktura bibliografické citace článku v elektronické seriálové publikaci

Autorské údaje. Názevové údaje. *Název seriálu* [online]. Rok vydání, ročník, číslo [datum citování]. Dostupný na WWW: <URL>. Standardní číslo (ISSN).

Příklady

JOSEPH, Heather. An economic model for Web enhancements to a print journal. *Journal of Electronic Publishing* [online]. 2002, vol. 7, no. 3, April [cit. 2002-05-27]. Dostupný na WWW: <<http://www.press.umich.edu/jep/07-03/joseph.html>>. ISSN 1080-2711.

HUNTER, Karen. Electronic journal publishing : observations from inside. *D-Lib Magazine* [online]. 1998, July/August [cit. 1998-08-25]. Dostupný na WWW: <<http://www.dlib.org/dlib/july98/07hunter.html>>. ISSN 1080-2711

Struktura bibliografické citace elektronické seriálové publikace (internet. časopisu)

Název seriálu [online]. Nakladatelské údaje (Místo vydání : Název nakladatelství), rok vydání (od-) [datum citování]. Dostupný na WWW: <URL>. Standardní číslo (ISSN).

Příklady

a) bibliografická citace elektronické seriálové publikace

D-Lib Magazine [online]. Reston (Va.) : Corporation for National Research Initiatives, July 1995- [cit. 2002-04-30]. Monthly. Dostupný na WWW: <<http://www.dlib.org/>>. ISSN 1082-9873.

Journal of Electronic Publishing [online]. Ann Arbor : University of Michigan Press, 1995- [cit. 2002-02-21]. Dostupný na WWW: <<http://www.press.umich.edu/jep/>>. ISSN 1080-2711.

b) bibliografická citace stati v elektronickém sborníku

TKAČÍKOVÁ, Daniela. Vysokoškolské knihovny a statistika. In *Sborník CPVŠ 1998* [online]. Pardubice : Univerzita Pardubice, Univerzitní knihovna, 1998. [cit. 2002-04-30]. Dostupný na WWW: <<http://library.upce.cz/knihovna/informace/cpvs98/sbornik/tkacikova.htm>>.

Charakteristika elektronických dokumentů

Druh nosiče (povinný údaj) – se uvádí v hranatých závorkách za názvem citovaného dokumentu

Příklad:

[online], [CD-ROM], [disketa 3.5“], [magnetická páska], [disk]

Vydání – například pořadové číslo verze programu

Datum

U elektronických dokumentů zapisujeme **rok-měsíc-den**

Příklad

2001-08-01

aktualizace nebo revize – je-li tento údaj uveden společně s datem zveřejnění, měl by být součástí citace, neboť aktualizace mohla způsobit změnu obsahu původního dokumentu
Datum citování – uvádí se v hranatých závorkách v jazyce originálu u dokumentů, které mohou podléhat změnám, tj. u online dokumentů, případně tehdy, nelze-li zjistit datum zveřejnění, před datem citování se uvádí zkratka cit.

Příklad:

[cit. 2004-02-20]

Údaj o dostupnosti (URL) – tato informace se označuje slovy „Dostupný na“, „Dostupný z“ atd. URL zdroje se uvádí mezi znaky < > (špičaté závorky).

Příklad:

[http://<econ.muni.cz>](http://econ.muni.cz)

Na rozdíl od tradičních tištěných dokumentů nejsou tyto dokumenty charakterizovány údaji o rozsahu, jako jsou svazky, čísla, stránky.

Bylo-li elektronickému dokumentu přiděleno standardní číslo (ISBN, ISSN), v bibliografické citaci je uvádíme. Například bibliografická citace článku v elektronické seriálové publikaci by měla obsahovat údaj o ISSN.